

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Concernstaf

Onderwerp:

Vragen ex art 46 RvO-PvdA-Netcongestie elektriciteitsnet

Notagegevens

Bestuursorgaan : B-en-W 11-07-2023

Notanummer : 2023-659

Datum : 11-07-2023

Programma : 04b - Energietransitie

Portefeuillehouder : Wethouder Walder,

Bijlage(n) : 2023-06-23 Vragen art 46 RvO -PvdA - Vol
energienet.docx,Antwoordbrief vragen ex art 46 RvO-PvdA-
Netcongestie.docx

Parafering

05-07-2023: Programmamanager energietransitie05-07-2023: Wethouder

Agendering

* 05-07-2023: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

12-07-2023

B & W d.d.: 11-07-2023

Besluit

1. De beantwoording van de vragen ex art 46 RvO van de PvdA-fractie vast te stellen
2. De beantwoording aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken

Inleiding

Per brief van 23 juni 2023 hebben Peter Varenbrink en Ben Hoogendam van de fractie van de PvdA uw college een aantal schriftelijke vragen ex art 46 RvO gesteld over netcongestie. Bijgaand treft u de beantwoording aan.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Kader

Betrokken partijen en participatie

Argumenten voor en tegen

Financiële consequenties en dekking

Openbaarmaking en communicatie

Aanpak en uitvoering

SCHRIFTELIJKE VRAGEN EX ART. 46 RvO

23 juni 2023

Betreft: Vol energienet

Geacht College,

Op 16 juni 2023 stond het volgende artikel in de Stentor:

<https://www.destentor.nl/zwolle/stroomnet-op-slot-in-overijssel-honderden-bedrijven-de-klos-net-als-in-gelderland-en-flevoland~afe5ee50/>

De PvdA maakt zich zorgen over de mogelijke economische en maatschappelijk gevolgen van het niet kunnen koppelen aan het elektriciteitsnet.

De PvdA-fractie heeft n.a.v. het voorgaande de volgende vragen aan het college:

1. Bent u bekend met dit artikel uit de Stentor van vrijdag 16 Juni 2023?
2. Behoort de gemeente Deventer tot de groep van 19 Overijsselse gemeenten zoals genoemd in het artikel?
3. Zo nee, hoe snel van een vergelijkbare situatie in onze gemeente sprake kunnen zijn?
4. Zo ja, bent u bekend met de bedrijven die nu al getroffen worden door een tekort aan netcapaciteit of die mogelijk zorgen hieromtrent hebben?
5. Wat zijn volgens u de gevolgen van een nu al mogelijk bestaand of in de nabije toekomst net-capaciteitstekort voor andere bedrijven en organisaties, voor huizenbezitters en huurders in zijn algemeenheid?
6. Wat zijn meer specifiek de gevolgen voor de in vraag 5 genoemde groepen die hen die op kortere termijn hun organisaties en/of woningen willen verduurzamen, d.m.v. zonnepanelen en/of warmtepompen in onze gemeente?
7. wat zijn naar uw inschatting de gevolgen voor de ontwikkeling van bedrijventerrein A1 en andere ontwikkellocaties?
8. Is het denkbaar dat het vormen van een eigen meer gesloten opwek en gebruikersnetwerk los van het openbare elektriciteitsnet werk een oplossing is voor het tekort aan capaciteit op het open netwerk zelf? Zo ja, ziet u dan een rol voor de gemeente hierin en welke zou(den) dat dan kunnen zijn?
9. Is het mogelijk om bijvoorbeeld bedrijven aan elkaar te koppelen onderling en daarmee de balans in het net te verbeteren?
10. Zo ja, welke stappen dienen dan gezet te worden en hoe ziet u hier de mogelijke rol voor de gemeente Deventer?
11. Klopt het dat dat meer grootschalige opwek door windmolens in de nabijheid van de (grotere) afnemers en in de nabijheid van het hoogspanningsnet gunstig is om te bevorderen dat er sneller in het vergroten van de netcapaciteit zal worden geïnvesteerd?
12. Wordt er in de ruimtelijke ordening van Deventer nu al rekening gehouden met het plaatsen van zogenaamde mega-batterijen zodat de "business case" verbeterd voor inwoners en bedrijven/organisaties die (overwegen of willen) investeren in duurzame

energieopwekking (elektriciteit en warmte opslag) en wij zo tevens een bijdrage leveren aan het vergroten van de netcapaciteit en de netbalans?

13. Bent in overleg met de regionale en lokale netbeheerders, de provincies Overijssel en met buurprovincie Gelderland om gezamenlijk te werken aan het voorkomen van netcongestie en/of het uitbreiden van onze netcapaciteit?

Naam Peter Varenbrink/ Ben Hoogendam

Raadslid/Raadsopvolger

Grote Kerkhof 1
Postbus 5000
7400 GC Deventer

14 0570
telefoon

direct telefoonnummer

gemeente@deventer.nl
e-mail

Aan de fractie van PvdA
t.a.v.
Dhr. P. Varenbrink
Dhr. B. Hoogendam
Interne Post

2023-659
kenmerk

uw referentie

11 juli 2023
datum

M.C. Eggel
contactpersoon

Schriftelijke vragen ex art 46 RvO
onderwerp

Geachte meneer Varenbrink en meneer Hoogendam,

In uw brief van 23 juni jl. hebt u ons college schriftelijke vragen ex art 46 RvO gesteld over netcongestie. Ons antwoord is als volgt.

Vraag 1

Bent u bekend met dit artikel uit de Stentor van vrijdag 16 Juni 2023?

Antwoord

Ja, het college is bekend met dit artikel uit de Stentor.

Vraag 2

Behoort de gemeente Deventer tot de groep van 19 Overijsselse gemeenten zoals genoemd in het artikel?

Antwoord

Ja, Deventer is één van de gemeenten zoals genoemd in het artikel. Enexis heeft voor het noordelijke gedeelte van de gemeente, grenzend aan Raalte, netcongestie voor zowel de afname als teruglevering van elektriciteit gemeld. Het betreft de postcodes 7433RL en 7433RM.

Netcongestie voor afname en teruglevering gold al voor het A1 Bedrijvenpark, dat onder het verzorgingsgebied van netbeheerder Liander valt. Voor de rest van Deventer gold al netcongestie voor teruglevering.

Zie ook raadsmededeling 2023-657, stand van zaken netcongestie voor een nadere toelichting

Vraag 3

Zo nee, hoe snel van een vergelijkbare situatie in onze gemeente sprake kunnen zijn?

Antwoord

Het is moeilijk te zeggen wanneer transportschaarste voor afname exact zal worden afgekondigd voor heel Deventer. Wel is duidelijk dat de netcapaciteit voor afname door de snelle ontwikkelingen rap afneemt, ook in Deventer. Het kan voorkomen dat door één grote aanvraag van bijvoorbeeld een bedrijf, in één keer de maximale capaciteit van een station wordt bereikt. Dit kan heel snel gaan. De netbeheerder houdt door middel van prognoses wel capaciteit gereserveerd voor ontwikkelingen van kleinverbruikers (bijvoorbeeld woningen die verduurzamen).

Vraag 4

Zo ja, bent u bekend met de bedrijven die nu al getroffen worden door een tekort aan netcapaciteit of die mogelijk zorgen hieromtrent hebben?

Antwoord

Ja, het college is bekend met diverse bedrijven die nu al getroffen worden door netcongestie.

- Voor nieuw te vestigen bedrijven op A1 Bedrijvenpark is het niet mogelijk om een grootverbruiksaansluiting te krijgen, zowel voor afname als teruglevering.
- Diverse bedrijven op de bestaande industrieterreinen krijgen geen grootzakelijke aansluiting voor het kunnen terugleveren van energie.
- Doordat de netspanning op bepaalde industrieterreinen onvoldoende stabiel is leidt dit tot productieverlies bij een aantal bedrijven wat tot enkele uren productieverlies per maand kan kosten.
- De omvormers voor zonnepanelen bij bedrijven (en particulieren) met een bestaande aansluiting worden op bepaalde momenten automatisch uitgeschakeld door de netbeheerder omdat de spanning op het net te hoog wordt.

Vraag 5

Wat zijn volgens u de gevolgen van een nu al mogelijk bestaand of in de nabije toekomst net-capaciteitstekort voor andere bedrijven en organisaties, voor huizenbezitters en huurders in zijn algemeenheid?

Antwoord

De gevolgen, nu en in de nabije toekomst, zijn ernstig voor bedrijven en organisaties die willen uitbreiden of starten en daarvoor een grootverbruiksaansluiting nodig hebben. Bedrijven komen meerdere jaren op een wachtlijst. Netcongestie kan vestiging van bedrijven of uitbreiding in Deventer belemmeren, Dat kan van invloed zijn op de economische groei. Tegelijkertijd kunnen aanvragen voor nieuwe zonne- of windparken momenteel niet worden gehonoreerd door Enexis en Liander vanwege de huidige capaciteitsproblemen. Deze kunnen op dit moment alleen 'netneutraal' worden aangesloten. Dat betekent dat de energie die wordt opgewekt gelijk wordt gebruikt of tijdelijk opgeslagen. Deze problemen met netcongestie doen zich in bijna heel Nederland voor.

Kleinverbruikersaansluitingen (huizenbezitters en huurders, kleinere bedrijven) worden niet getroffen door netcongestie. Zij kunnen nog steeds aansluitingen aanvragen. Waar zij wel last van hebben is het afschakelen van omvormers van zonnepanelen op sommige momenten (zie ook de laatste bullet bij vraag 4).

Vraag 6

Wat zijn meer specifiek de gevolgen voor de in vraag 5 genoemde groepen die hen die op kortere termijn hun organisaties en/of woningen willen verduurzamen, d.m.v. zonnepanelen en/of warmtepompen in onze gemeente?

Antwoord

De gevolgen voor verduurzaming zijn voor de genoemde bedrijven en organisaties bij vraag 5 beperkt, zolang ze hiervoor niet een grootverbruikersaansluiting nodig hebben. Dit kunnen ze doen door het achter hun eigen meter op te lossen, door slimmer met hun huidige aansluiting om te gaan en soms door de inzet van bijvoorbeeld een batterij (= netneutraal). Is dit niet mogelijk en heeft men een grootzakelijk aansluiting nodig dan komt men op een wachtlijst.

Voor huizenbezitters zijn er op dit moment geen gevolgen. Zij kunnen zonnepanelen en/of warmtepompen plaatsen.

Vraag 7

Wat zijn naar uw inschatting de gevolgen voor de ontwikkeling van bedrijventerrein A1 en andere ontwikkellocaties?

Antwoord

Voor A1 Bedrijvenpark zijn we bezig met het ontwerp van een Smart Energy Hub i.s.m. Liander, Provincie Overijssel, om de nieuw verkochte kavels toch van een aansluiting te kunnen voorzien. Mocht dit niet tijdig lukken dan is mogelijk het enige alternatief dat bedrijven diesel aggregaten gaan inzetten voor hun

elektriciteitsvoorziening tot aan het moment dat er weer netcapaciteit beschikbaar is. In het kader van duurzaamheid en de energietransitie niet wenselijk.

Vooruitlopend op de doorontwikkeling van A1 Bedrijvenpark zijn voor nieuw uit te geven kavels (hiervoor moet nog besluitvorming plaats vinden) kleinverbruiksaansluiting aangevraagd. In het ontwerp van de Smart Energy Hub op A1 Bedrijvenpark wordt hier rekening mee gehouden.

Enexis heeft aangegeven netcapaciteit te hebben gereserveerd voor inbreidingslocaties voor woningbouw.

Vraag 8

Is het denkbaar dat het vormen van een eigen meer gesloten opwek en gebruikersnetwerk los van het openbare elektriciteitsnet werk een oplossing is voor het tekort aan capaciteit op het open netwerk zelf? Zo ja, ziet u dan een rol voor de gemeente hierin en welke zou(den) dat dan kunnen zijn?

Antwoord

Ja, dit is denkbaar en is bijvoorbeeld één van de scenario's die bij A1 Bedrijvenpark in beeld is. Voor bestaande industrieterreinen lijkt dit geen oplossing te zijn omdat bedrijven hier al bestaande netaansluitingen hebben en een gesloten netwerk eerder complexer lijkt te zijn dan zaken oplost. Voor A1 Bedrijvenpark (zie vraag 7) werken we als gemeente nauw samen met de bedrijven en andere organisaties. Hierbij hebben we als gemeente een initiërende – en faciliterende rol.

Vraag 9

Is het mogelijk om bijvoorbeeld bedrijven aan elkaar te koppelen onderling en daarmee de balans in het net te verbeteren?

Antwoord

Ja, dit kan deel van een oplossing zijn, zover dit wettelijk is toegestaan.

Vraag 10

Zo ja, welke stappen dienen dan gezet te worden en hoe ziet u hier de mogelijke rol voor de gemeente Deventer?

Antwoord

Als gemeente werken we in DEP verband samen aan plannen voor de bestaande bedrijven – en bedrijventerreinen, bijvoorbeeld de realisatie van Smart Energy Hubs, maar ook de koppeling van bedrijven onderling.

Vraag 11

Klopt het dat dat meer grootschalige opwek door windmolens in de nabijheid van de (grotere) afnemers en in de nabijheid van het hoogspanningsnet gunstig is om te bevorderen dat er sneller in het vergroten van de netcapaciteit zal worden geïnvesteerd?

Antwoord

Ja, dat klopt. De belangrijkste reden om netcapaciteit beter te benutten is het combineren van grootschalige opwek van zon en wind. Zonnepanelen leveren de meeste elektriciteit overdag als de zon volop schijnt onder invloed van een hogedrukgebied. Windturbines produceren vaak de meeste elektriciteit bij meer bewolkt weer onder invloed van een lagedrukgebied. Een combinatie van zon en wind is daarom heel erg geschikt. Ze vullen elkaar goed aan, het elektriciteitsnetwerk wordt beter benut, er is een constantere levering van elektriciteit en hoge kosten voor uitbreiding van het netwerk worden voorkomen. Daarom wordt in RES verband ook gestreefd naar een verhouding van wind: zon van 60% - 40%.

Vanuit de Provincie wordt ook gestuurd in de prioritering van de investeringen van de netbeheerders (hoogspanningsnetten). Dit gebeurt in de pMIEK (provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat). Voor de prioritering is een afwegingskader opgesteld waarbij één van de afwegingen is de verhouding zon: wind.

Het resultaat van dit afwegingskader is dat het Hoogspanning – Middenspanning (HSMS) station Deventer Bergweide op prioriteit 2 is geplaatst en daarmee niet de hoogste urgentie krijgt binnen de prioritering in de provincie (kenmerk D2023-03-008904). In onze reactie aan de Provincie (met referentie D2023-03-008904) hebben wij gevraagd deze prioritering aan te passen naar prioriteit 1 omdat het college op 29 mei j.l. de raad

heeft voorgesteld het gebied langs de A1 als zoekgebied te herbevestigen, omdat we daarmee voldoen aan het afwegingskader in de pMIEK.

Vraag 12

Wordt er in de ruimtelijke ordening van Deventer nu al rekening gehouden met het plaatsen van zogenaamde mega-batterijen zodat de “business case” verbetert voor inwoners en bedrijven/organisaties die (overwogen of willen) investeren in duurzame energieopwekking (elektriciteit en warmte opslag) en wij zo tevens een bijdrage leveren aan het vergroten van de netcapaciteit en de netbalans?

Antwoord

Ja, daar houden we rekening mee. Op A1 Bedrijvenpark zal als onderdeel van de Smart Energy Hub een batterij geplaatst moeten worden. Daarnaast zien we dat diverse partijen aan het nadenken zijn of al bezig zijn met het plaatsen van batterijen. Denk hierbij aan bedrijven die geen netaansluiting voor teruglevering krijgen en zo meer eigen opwek zelf kunnen gebruiken. Ook zijn eigenaren van zonneparken bezig met uitbreiding met batterijen.

Ook zijn we met Enexis in gesprek voor netverzwaring en de uitbreiding van trafostations en transportstations (zie ook vraag 13). In deze gesprekken gaan we ook ruimtereserveringen voor batterijen meenemen.

Vraag 13

Bent in overleg met de regionale en lokale netbeheerders, de provincies Overijssel en met buurprovincie Gelderland om gezamenlijk te werken aan het voorkomen van netcongestie en/of het uitbreiden van onze netcapaciteit?

Antwoord

Ja, met al deze partijen zijn we volop in gesprek. In nauwe samenwerking werken we aan:

- Een gezamenlijke aanpak met Enexis om het elektriciteitsnet de komende jaren, buurt voor buurt, geschikt te maken voor de toekomst zodanig dat het ingepast, geaccepteerd is qua plek vorm en uitvoeringsproces. Het betekent het realiseren van circa 300 transformatorstations, circa 12 transportverdeelstations en het vervangen van 500 km kabel. Dat is een zeer grote ingreep, zowel boven als ondergronds. Eind september moet deze aanpak gereed zijn en starten we met een eerste pilot buurt.
- Het realiseren van een Smart Energy Hub voor A1 Bedrijvenpark i.s.m. Liander, Provincie Overijssel, om de nieuw verkochte kavels toch van een aansluiting te kunnen voorzien.
- Een aanpak in DEP verband om oplossingen voor de bestaande bedrijven – en bedrijventerreinen te ontwikkelen, bijvoorbeeld de realisatie van Smart Energy Hubs.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer,
de secretaris, de burgemeester,

M.A. Kossen

R.C. König